„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
пет пута на недељу.

ПРЕТПЛАТА и ОГЛАСИ
шаљу се на администрацију,
А РУКОПИСИ
уредништву „Браника“ у Нови Сад.

Рукописи се не враћају.

БРАНИК

ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ“

	За Угарску Србију, Црну Гору и др. стране земље		
на годину	К 34·—	46·—	дин.
на по године	К 17·—	23·—	„
на чет. „	К 8·50	11.50	„

Поједини бројеви стају 12 потура.

ОГЛАСИ
рачунају се 10 пот. од реда ситних слова

Уредништво и администрација „Браника“ налази се у кући А. Пајевића у Дунавској ул. бр. 36.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ.

Бр. 68. У Новом Саду, у петак 6. (19.) априла 1912. Година XXVIII

Позив на претплату.

Са 1. (14.) априлом о. г. истекла је претплата свима оним нашим поштованим претплатницима, који су се претплатили на I. четврт 1912. г., те овим отварамо претплату на **другу** четврт ове године.

Кад овим молимо наше поштоване досадашње претплатнике, да обнове претплату, молимо уједно своје пријатеље и познанике, да се заузму за **што јаче проширење** „Браника“. Свако, ко пажљиво прати наш лист, уверће се, да смо ми увек настојали, да наш лист буде на висини данашњега новинарства, да смо **увек непоколебиво стојали на српском народносном становишту**, због чега су нас толико пута **прогонили**, као ни један српски лист у Угарској. Свима поштеним Србима је познато, да смо се ми од постанка „Браника“ неустрашиво и под најтежим приликама **борили против познате покварене струје** у српском народу те нас и представници те струје сваки час тужакају и праве нам силне трошкове.

Претплата за „Браник“ остаје стара:

на читаву годину . 34 К
на по године . . 17 К
на четврт године . 8 К 50 п.

а може се претплатити и **месечно** са 2 К 90 п. За **Србију** износи годишња претплата: 46 динара, погодишња 23 динара, а четвртгодишња 11·50 динара. За све остале **стране земље** износи претплата **45 К** у нашем новцу.

Претплата се најбоље шаље поштанском упутницом **на администрацију »Браника«**.

У Новом Саду, 1. (14.) априла 1912.

Управа и уредништво „БРАНИКА“.

Да ли нови избори?

То је то питање, које свакоме у Угарској лебди на уснама. Према данашњем политичком положају може се сасвим умесно употребити она српска узречица: ударила руда у брег. Гроф *Куен Хедервари* са својом странком *не може даље*. Све је пробао па не иде те не иде. Није то тренутан неуспех, него гроф Куен-Хедервари не може већ месецима и месецима да изађе на чистину из данашњега положаја. Обранбени закон, за који је гроф Куен-Хедервари примио у Бечу неко јемство, све једнако још није примљен у угарском сабору, па гроф Куен-Хедервари није још пронашао начин, како да изађе на крај са мађарском независном странком, са њеним Јулијем *Јуштом*, који не попушта од *опструкције*, па који је за своје гесло ставио: *прво изборна реформа*, опште право гласања, па тек онда обранбени закон! То је тај: *prius*, од кога Јулије Јушт не попушта.

Мађарска независна странка под Јуштом нашла је средство, да данашњу владину странку под Куеном код мађарског народа омрази. Зато је та владина странка, по предлогу грофа Стевана *Тисе*, да себе код мађарског народа подигне, смислила познату *резолуцију* у ствари сазива *резервиста*, на који круни даје права XVIII. законски чланак од године 1888. То је било као неко јуначко мађарско дело, то је било дело мађарских куруца, којим су стали у опреку према краљу, да би морао примити од Тисе састављену резолуцију. Јесте! Али чим су се у Бечу намргодили на Мађаре и чим је краљ изустио претњу, да ће одступити од престола, ако се на њега усхте правити пресија, одмах су Тисини и Куенови „куруци“ ступили у страну и „прогутали“ резолуцију, као да је никад није ни било, а гроф Куен-Хедервари, као награду за „јуначко дело“ буде наново наименован за министра-председника са читавим својим министарством.

Али шта даље? Ту се после решења министарске кризе могло рећи: где си био? нигде! шта си радио? ништа! И после решења министарске кризе руда остаде ударена у брег, па никуд даље.

Гроф Куен и гроф Тиса немају одважности, да *насилним* средствима онемогуће опструкцију под Јуштом, јер се боје 18. новембра 1905., па се боје каква нова пуковника Фабрицијуса, који би мађарским хонведима растерао угарски сабор. Па онај Лауш *Навађи*, као данашњи саборски председник, нема оне одважности, коју је имао као саборски потпредседник године 1907., кад је *обарао хрватску опструкцију* те у једној јединој седници преко *шездесет пута* одузимао реч Хрватима и Србима, хрватским делегатима. Ja, Bauer, das ist was anderes! Друго је то, одузимати реч Хрватима и Србима а друго Мађарима. Те одважности, те куражи нема Лауш Навађи па немају ни Куен ни Тиса куражи, да даду такав налог Навађију, да обори мађарску опструкцију, као оно године 1907. што је хтео да обори хрватску опструкцију.

С тога су опет и опет застали и Куен и Тиса па не знају, шта да раде. Али ако не ће насилно да оборе опструкцију, онда не би остало друго, него да у краља испослују то, да се распусти данашњи сабор па да се *одреде нови избори*. Али чему то? Куен са својом странком има довољну већину, па ако би се новим изборима та већина и даље умножила, тиме још није ништа учињено, јер тиме опструкција Јуштове странке у новом, сабору не би била одстрањена, а Куен ипак не може учинити то, да нико од Јуштове странке не буде изабран. Јуштова странка при новим изборима ако не би у већем у мањем броју зацело не би дошла у нови сабор. Наравно, да би Куен најволео, да се *помири* са Јуштом, па да овај са својом странком одустане од опструкције. Ту је онда гроф Куен хтео да намами Јуштa тим, што би сабор донео одлуку, да се има до извесног краткога рока поднети изборна реформа. Али се Јушт није дао намамити. Јушт хоће изборну реформу, па хоће, да се *одстрани* данашње Куеново министарство. Дакле се нови избори не би могли обавити под Куеном, него под каквим новим министарством. У таково ново министарство тешко да би дошли нови чланови Јуштове странке, јер то у Бечу *не ће*, пошто би то било само *обнова* мађарске коалиције, која је врло много грешила. Да није уз Куена његов *зли дух*, гроф Стеван Тиса, Куен би много боље био прошао. У почетку Куенове владавине могли су немађарски народи у Угарској бар мало одахнути. Престале су оне силне преске парнице против првака народносне странке, па против немађарских новинара у опште, те су се испразниле тамнице у Вацу и у Сегедину од сужника народносне странке. Али наскоро је Куенов зли дух учинио то, да је према великим насиљима при изборима број народносних посланика од **25** спао на **8** па је гроф Куен стао сасвим пливати по шовинистичким водама грофа Стевана Тисе те је шовинистички дух грофа Стевана Тисе дотерао до оне *бесмислице* са комисаријатом *Цувајевим*. Према тим приликама наравно да народносна странка не би могла жалити, кад би Куен опет пао. Али с друге стране у колико би мађарска опозиција обновила она гоњења, која је извршавала мађарска коалиција за време своје владавине, народносна би се странка морала ратосиљати такове нове владавине. Народносна странка долази у положај оне познате изреке: ако у гору, вуци, ако у село, Турци!

Нови избори били би оправдани само тако, ако би са изборима настала *начелна промена*: да се *при новим изборима остави слободна воља бирачима*.

Данашња мађарска опозиција тужи се на насиља грофа Куена-Хедерварија при последњим изборима, али та су насиља имали народносни кандидати десетинама година да трпе, па и при изборима под мађарском коалицијом нису били поштеђени од гоњења. Онако чист избор народносног кандидата, као године 1906. у Великој Кикинди, мађарске су шовинисте ипак оспорили, па једва једвице је могао прећи верификацију.

Хоће ли бити нових избора, то је данас још сасвим *неизвесно*, јер како Куеновци, тако и Јуштовцима нови избори *не леже* у интересу. Само у случају, ако би у данашњем сабору Јуштова странка могла данашњу Куенову странку учинити немогућом, били би нови избори у интересу Јуштоваца. Најновије вести казују, *да је гроф Куен-Хедервари дао поново своју оставку* и да ће му *Лукач* бити наследник. Према томе, ако се Лукач *споразуме са Јуштом*, онда *не ће* бити нових избора. Али ово није вероватно.

Према томе није искључена могућност новим изборима у Угарској. Али би при тим новим изборима требало да се узме у памет мађарска независна странка па да не развије свој шовинизам према немађарским народима и да не иде за тим, да што *мање* буде народносних посланика у угарском сабору, а с друге стране требало би да немађарски народи у Угарској буду што *солидарнији*. Био је то за време мађарске коалиције велик скандал, што су српски радикали иступили из народносног клуба а при изборима године 1910. потпуно се претопили у Јуштову странку. Читава народносна странка има својих симпатија за Јушта, јер он заступа демократско начело општега права гласања, па с тога је и народносна странка године 1909. гласала за саборско председништво Јулија Јушта, дочим су се српски радикали апсентирали, јер у оно доба још нису знали: хоће ли Кошут или Јушт имати уза се независну странку. А српски радикали су опортунисте за своје себичне интересе. Јуштовци, не знајући безначелност српских радикала, примили су их у своје коло, ма да су српски радикали најдуже стојали уз Кошута а против Јушта.

У опште избори у Срба године 1910. били су скандалозни. Српски радикали поступали су право душмански против Срба кандидата народносне странке. Радили су против народносног кандидата, да буде макар и владин кандидат изабран, кад не може бити изабран радикалски кандидат, па су лепо у уздинском срезу радикали поред њихова живога *Мушицкога* гласали на чика-Стеву.

Ако дакле буде нових избора за угарски сабор, не би требало никад да буде онога бесомучнога раздора као године 1910. Али шта ћемо ми јадни Срби, кад у нас има *једанаест* странака, односно у самој Угарској *девет* странака!

⊙

Куен опет пао.

— Одлазак Куенов у Беч. — Оставка владина. — Лукач долази! — Држање хрватских делегата. — Мункачке денунцијације. —

Није се још добро загрејао у црвеној министарској фотељи после свога поновног наименовања, а министар-председник гроф *Куен-Хедервари* је **опет пао**. Пао је зато, што своју странку није могао уверити, да ратни министар генерал *Ауфенберг* има право, кад не ће ни јоте да попусти од владаревих права у погледу војске. Владина странка је тражила Ауфенбергову главу, ма да је он у прошлом делегацијоном заседању подваљивао Мађарима с оним швапско-мађарски изговореним: „Не панч о Моћор!“ („Ne bántsd a magyart!“ „Не дирај у Мађара!“) Али »лорд протектор“, управо зао дух Куенов, гроф Стеван *Тиса* ономад је загрмио, да Мађари не сму допустити, да *са стране* утичу у њихове ствари и — судбина Куенове владе била је запечаћена. Мамелуци у владиној странци опет затражише Ауфенбергову главу, али пошто ову Беч не

да, то је гроф Куен ономад отишао у Беч, а затим га је у Шенбруну краљ примио у аудијенцију, где је предао **оставку целога кабинета**, коју је краљ и *примио*.

Узима се, да је ово сада *коначан пад Куенов* и да ће нову владу саставити садашњи министар финансија др. Ладислав *Лукач*.

Услед ове кризе тешко те ће се у заказано време, 10. (23.) о. м., састати делегације, јер нема изгледа, да ће се дотле решити овај нови заплетуш у Угарској.

Делегати хрватскога сабора на заједничком сабору имали су 3. (16.) о. м. под председништвом грофа Теодора *Пејачевића* у Будимпешти конференцију, на којој су поред мункача присуствовали и делегати, који припадају хрватско-српској коалицији и средишњем (осечком) клубу.

Владинац др. *Спевец* држао је говор, у коме је, ма и благо, осудио комисаријат у Хрватској и тражио санирање повреда хрватско-угарске нагодбе. У том смислу је предложио резолуцију.

Делегат др. Душан *Поповић* (од хрватско-српске коалиције) рекао је ово:

У овим тешким временима мора глас Хрватске бити храбар, одлучан и мушки. Резолуција дра Спевца је и сувише млака, и сувише блага и у њој нема потребне тежине и енергије. *За уважање комисарства у Хрватску одговоран је ли гроф Куен-Хедервари*, који је свакако остао доследан својој политици у Хрватској, али је *заборавио*, да сада после победе хрватско-српске коалиције, народ у Хрватској своју вољу слободно изражава. Народ очекује од клуба хрватских делегата, као јединог уставног тела, које он сада има, *да клуб најодлучније осуди комисарство*, да у комисарству види не само повреду хрватског устава, него и повреду устава свих земаља круне св. Стевана, јер комисаријат онемогућава обнову делегатских мандата и укезечава цео уставни организам. Хрватски делегати, вршећи своје мандате, које је тако рећи комисаријат продужио, далеко прекорачују законите границе, те говорник предлаже, да у знак протеста против комисарства *сви положе мандате* за заједнички сабор. Сваки прави унијониста би морао употребити крајња уставна средства, да устав државне заједнице одбрани против рушења устава, које врши угарска влада. У том смислу предлаже резолуцију.

После тога су узела реч два „*Србина*“ мункача те уместо да су говорили бар у смислу говора дра Спевца, ударили су у — *ниске денунцијације* против хрватско српске коалиције. Један од тих беше познати „eine arme Serbe“ Алекса *Ивић*, који је пронашао, да у Хрватској има „тенденција за отцепљење од Угарске“ па онда денунцијантски напада хрватско српску коалицију, да се узда у „глас Европе“ и да *у иноземству* приређује протестне зборове против комисаријата, који Ивић *одобрава!*

У истом смислу говорио је и други „Србин“ мункач: др. Гига *Авакумовић*. Обојица су *бивши радикали* — Ивић и сада барата са радикалима, ма да су га „избацили“ — и онда се није чудити њиховим *оваковим* говорима. Дабогме, онда, кад су тако говорили, још нису знали, да је *Куен пао*, а да ће Ивићев и Авакумовићев идол Цувај за њим. Иначе би увукли језик!

О овој конференцији донели су извештај пештански листови, у којима стоји, да је др. Душан *Поповић* узео завршну реч, но не кажу, шта је рекао. Ал' свакако да је и Ивићу и Авакумовићу добро испрашио тур.

Спевчева резолуција примљена је само са 2 гласа већине. Опозицијони делегати су после донели за себе *протестну резолуцију*, коју је јуче у сабору прочитао делегат Шандор *Поповић*.

НОВИ САД, 5. априла 1912.

— **Др. Лорковић тешко оболео**. Невина жртва Томашићеве владавине у Хрватској, бивши народни посланик и жарки хрватски родољуб др. Иван *Лорковић*, осуђен је — као што је познато — од „независних“ судова у Хрватској на три месеца тамнице, што је бајаги фалзифицирао потпис Богдана Пењића на протесту против избора мункача Најмана у Осеку. На правди Бога осудили су једнога од најбољих синова братскога нам народа хрватскога, хотећи га стигматизирати као фалзификатора!!

И дра Ивана Лорковића одвукоше у тамницу, камо га је отпратила симпатија целога јужнога Словенства, што се је очитовало и на ономадашњем бечком збору хрватских, словеначких и српских студената, који мученика телеграфски поздравише.

Сада пак с тугом у срцу разабирамо, да је др. Лорковић у затвору *тешко оболео* тако, да лекари његово стање прогласише за *безнадно*. Тако бар јављају будимпештански листови. Не знамо, је ли баш тако. Али ако је одиста тако, онда то пада на душу бившему бану дру Николи Томашићу.

— **Прогон штампе у Хрватској**. Деоничарско друштво „Српско Коло“ у Загребу је пријавило до сада за одговорне уреднике „Србобрана“ и „Српскога Кола“ г. г. Јована *Бањанина*, Буда *Будисављевића*, Ј. *Миодраговића* и Дејана *Биру*, али загребачка полиција ниједну ту пријаву није хтела да прими на знање. Мотивације, наравно, Цувајева полиција не да. „Не прима се на знање“, па то ти је. Та срамна работа иде на то, да се ова два српска листа на тај начин угуше.

Али како ће Куен скорим да одлази, отићи ће по свој прилици и Цувај те ће и ово чудо у Хрватској престати.

Италијанско-турски рат.

Представници великих сила у Цариграду су у уторак, 3. (16.) о. м., извршили т. зв. дипломатски демарш код Порте т. ј. предузели су кораке за склапање мира. Први је отишао на „блистателну“ Порту руски амбасадор Михаило *Гирс*, а за њим су по старешинству остали амбасадори сваки за себе дошли на Порту те су у истоветном облику запитали турског министра-иностраних дела *Асим*-беја, под којима би условима Турска била вољна да склопи мир. Гирс, ма да је по добу службе у Цариграду најмлађи амбасадор, зато је отишао први на Порту, што је *тај корак учињен на предлог Русије*.

Асим-беј је сваком амбасадору одговорио, да ће њихово питање одмах саопштити великом везиру и за времена ће дати одговор.

Међу тим Портини кругови наглашују, да је *немогућа* свака помисао на мир, која се оснива на анексији Триполиса.

— **Са бојишта.** —

Рим, 3. (16.) априла.

Агенција Стефани опширно јавља о операцијама око Макабеса. Тешкоће су сјајно савладане, војска је искрцана, а аскарије с матрозима су јуначки јуришали на утврђење и освојили га.

Дерна, 3. (16.) априла.

Турски губитци у последњим бојевима износе, како је установљено, преко 500 људи. Арапска племена из околине Бомбе, Мерзе и Суце напустише турски логор и вратише се у постојбину, јер се боје, да ће се Италијанци тамо искрцати.

— **Побуна на бојишту.** —

Милано, 3. (16.) априла.

Социјалистички лист „Аванти“ јавља из Триполиса, да се је пре 8 дана у Бумелијани побунио велики део италијанског 40. пешадијскога пука. Кад се је 7. компанија требала да крене у Занзур, војници су протестовали вичући:

— Хоћемо да идемо кући!

Неколицина бунтовника су претили, да ће *убити официре*, који воде компанију. Ухапшено је и биће пред ратни суд стављено 16 бунтовника, међу њима *три официра*. Суд ће неколицину њих осудити на смрт. 40. пешадијски пук је из Тоскане и већ четири месеца служи у Триполису дуже од осталих трупа.

Политички преглед.

— **Угарски сабор**. У седници заступничке куће од 3. (16.) о. м. председник *Наваји* је јавио, да је 7-орици посланика дозволио, да пре дневног реда говоре *о приликама у Хрватској*. Заст. *Егри* (48-аш ван странака) *напао је Цувајеву владавину*, а одашиљање кр. комисара сматра за *незаконитост*.

У седници од 4. (17.) о. м. од стране владе био је присутан само министар финансија др. *Лукач* (министар-председник гроф *Куен-Хедервари* отишао је у Беч, да преда краљу *оставку кабинета*). Пошто је записник без опаске оверен, председник *Наваји* је топлим речма саучешћа споменуо пропаст великога енглеског путничког пароброда „Титаника“, којом се је приликом утопило у мору *1550 људи*. Јавља за тим, да је у име угарске заступничке куће телеграфски изразио саучешће француској заступничкој кући поводом смрти њена председника Брисона. (Одобравање.) Затим су прочитани предлози и интерпелације. Саопштава даље, да је неколицини дао реч пре дневнога реда, да говоре *о хрватским стварима*, међу овима су гроф *Пејачевић*, Шандор *Поповић*, Геза *Полоњи*, *Стерењи*, *Бакоњи* и *Ловаси*.

Делегат гроф *Пејачевић* на мађарском језику чита мункачку резолуцију, која *жали* постављање кр. комисаријата и увођење изнимнога стања у Хрватској, те упућује на то, да само санирање повреда нагодбе и обазирање на жеље хрватскога народа може Хрватској осигурати нужни мир и напредан развитак.

— **Милијони**! Ако се делегације 10. (23.) о. м. састану у Бечу — у што, због кризе у Угарској, сумњамо — онда ће заједничка влада поднети прорачун, у коме, по одбитку чистога царинског сувишка од 183,466.719 К, тражи *287,456.603 Круне*, од које своте отпада на Аустрију 182,822.399 К, а на Утарску 104,634.203 К. Осим тога у име ванредногa трошка тражи $12\frac{3}{4}$ милијона Круна за војску у Босни и Херцеговини, 10 милијона за развиће војске, а 67 милијона за развиће убојне флоте као другу рату.

— **Српски успеси при изборима у Турској**. Београдској „Речи“ јављају из *Скопља*:

„Срби у скопском санџаку, у свима казама, постигли су *врло леп успех* на изборима повереника за цариградски парламенат. Нарочито је импозантна *потпуна српска победа* у паланачкој кази, где су Срби потпуно и коначно *потисли Бугаре*. Према досадашњим српским успесима при изборима изборних повереника потпуно је обезбеђен избор за посланика у скопском санџаку српског народног кандидата г. Спире Хаџи *Ристића*, наставника турског језика и литературе у великој српској гимназији у Скопљу.“

— **Хом-рул примљен**. Из *Лондона* јављају: Доња кућа парламента је после жестоке расправе *примила* законски предлог о самоуправи Ирске уз велико одобравање нацијоналиста (Ираца) и либералне странке са 360 против 266 гласова у првом читању. Одобравање се поновило, кад је тај законски предлог, по пословнику доње куће, министар-председник *Аскит* и формално поднео.

Вести из места и из народа.

Нови Сад, 5. априла 1912.

— **Нека се чује и лепо дело.** Обично читамо о ружним догађајима, а сад ћемо да саопштимо и једно лепо дело. Мали новосадски гимназиста Живојин *Живојновић* је још лане као нормалац, нашао на улици један дукат и, пошто није знао, чији је, предао га је ововарошкој капетанији. Како је година дана од тог доба протекла, а газда се није нашао, јучер је варошка капетанија призвала малог Живојина и поклонила му тај дукат као поштеном налазачу. Лепа ова црта нека је на дику овом Српчету а на углед свој осталој деци. Живео мали Живојин Живојновић!

— **»Српско Омладинско Коло« у Новом Саду** приређује у недељу 8. (21.) априла у 3 сата после подне *свечано сѐло у славу педесетгодишњице књижевног рада нашег великог научењака Стојана Новаковића.*

Сѐло ће се одржата у *новој великој дворани Трандафилкина сиротишта* са овим програмом:

1.) И. Бајић: „Косовска елегија“, пева овдашње српско певачко друштво »Невен«.

2.) О Стојану Новаковићу, говори Јован *Живојновић*, професор овдашње срп. вел. гимназије.

3.) Владан Р. Ђорђевић: „Кочин храст“, пева »Сунцокрет« (квартет).

4) Ђура Јокшић: »Отаџбина«, декламује Миша *Павловић*, члан трг. омладине.

5.) И. Бајић: »Соколска химна«, пева »Невен«.

Позива се грађанство и омладина, да у што већем броју присуствује овом свечаном сѐлу.

— **Задруга Срба Занатлија у Новом Саду** одржаће први дан Духова забаву с игранком, за коју ће опширнији програм касније бити издат.

— **Српски родољуби за српске школе у будимској епархији**. Српско Певачко Друштво »Фрушка Гора« у Беочину приређује сѐло у недељу 8. (21.) априла 1912. тачно у 3 сата после подне у просторијама г. Хранислава *Ђорђевића*. Цео приход намењен је **подизању срп. правосл. школа епархије будимске**. Добровољни прилози примају се са захвалношћу и биће у срп. листовима обзнањени. Распоред сѐла: I. део: 1. *Поздрав*. 2. *Песме из »Чучук Стане«*, пева мушки збор. 3. *Чешки марш*, свира тамбурашки збор певачког друштва. 4. *»Дижите школе«*, од Змај-Јове декламује Лаза *Пекић*. 5. *»Хајд' на ноге«* од Маринковића, пева мушки збор. 6. *Х руковет*, од Мокрањца, пева мушки збор II. део: Игранка у 8 с. у вече. Игре се ре ђају по распореду, свира тамбурашки збор певачког друштва.

Родољубиви приређивачи овога сѐла пропратили су позиве на ово сѐло ови топлим апелом на Србе и Српкиње:

»Србине и Српкињо!

Дознавши за јад и невољу наше браће у епархији будимској певачко друштво »Фрушка Гора«, свесно своје нацијонал задаће, приређује сѐло у корист тамошњи школа, мећући на срце сваком свесном родољубивом Србину и Српкињи српск народну: »Зрно до зрна погача, камен д камена палача«, те их моли да га — об зиром на племениту сврху — у што ве ћем броју посете, те са оних 50 пот. ула нине, за које ће уједно уживати у лепо српској песми и свирци, *потпомогне по дићи из рушевина 14 српских школа.*

До Вас стоји, да ли ће на стотине Срп чади моћи учити: љубити и поштоват српски језик, веру и обичаје, до Вас стоји да ли ће тамо далеко под Будимом градо у 14 српских места орити се српска п сма; до Вас стоји, да ли ћемо бити напре ни и слободни, или ћемо сами себи да сведоџбу своје слабости и немоћи!«

— **СВАКИ ИНТЕЛИГЕНТАН СРБИ ТРЕБА И МОЖЕ** да набави: *Српске Кл сичне Писце: Дела Ђуре Јакшића*, у ч тири, фино повезане књиге. *I. рата* - *К 5 — у напред, II. рата — К 5* -

при примању, III. раса — К 5 — на једномесечни почек. Издавач: »НАПРЕДАК« — ЗЕМУН. II.

Новости са стране.

— Породична трагедија у Будимпешти. Прекјуче после подне у три сахата убила је у Будимпешти отмена млада жена од двадесет година свог синчића од три године па онда и себе саму. У стану од четири собе станује хонведски мајор Адам *Бодо*, који је додељен хонведском министарству у службу. Ту је живела удова Јосифа Ковача, родом Шаролта Гороова са својим синчићем. Њене две млађе сестре и један млађи брат становали су у унутрашњој соби а млада жена се са својим синчићем повукла била у узану прљаву чељадску собу. У тој се соби десио крвави догађај. Млада жена је крај себе у постељу узела свог малог синчића, дивно дете кудраве косе, лепо развијено дете па је великим службеним револвером свога очуха пукла у њ. Куле је кроз детињу леву слепоочицу продрло па је изашло на лево уво, откинувши парче главе и размрскавши мозак. Затим је млада жена, на сред собе стојећи, пукла себи у десну слепоочицу па је одмах остала мртва. Тако их је затекла полицијска комисија. Цела соба је била пуна крви. И дете и мати лежали су у великој брњи крви. Мати је имала на себи црну обичну хаљину а десна јој рука грчевито је обухватила била револвер. И у смрти је одавала силну тугу, која ју је у животу мучила. Међу ћубретом у кухињи нашло се писмо, написано оловком. Писмо је било згужвано, много брисано, те се види, да се сиротица била покајала, што га је написала. Писмо гласи: »Слатка мама! Сад већ видим, да ме не волите и да би сте волели, да се нас курталишете. Па с тога и одосмо. Опростите нам и немојте нас ружити бар после смрти!« Види се дакле, да је сирота млада отмена жена, оставши удова, у дому своје матере морала бити слушкиња и са својим дететом живети у чељадској соби, у којој је и извршила своје крваво дело.

— Препреден варалица. У Будимпешти је у четвртак уз потпору власти у старој саборници у улици надвојводе Шандора држао предавање неки човек, који је за себе рекао да је професор Лудвиг Болгар-Лесинг у Орегону, једној од Сједињених Држава Северне Америке. Дозвола од власти намамила је силан свет на предавање. Предавач је говорио о исељавању у Америку те је државу Орегон величао сликом и речју. Но полиција се почела интересовати за тог предавача па је брзо дознала, да је тај Болгар-Лесинг прост пустолов. Право му је име Лудвиг Шлезингер. Има му четрдесет и једна година. У младим годинама био је агенат па онда је уређивао неки листић. Године 1901. одлежао је због краће у истражном затвору. Он је у своје време помогао великом кошутовачком »патријоти« Мартину Динешу, да пребегне у Америку. Од оно доба се бавио у иноземству а у Бечу је дваред био полицијски кажњен због преваре. У суботу је од бечке полиције будимпештанској главној варошкој капетанији стигла депеша, у којој бечка полиција моли, да се ухапси Лудвиг Болгар-Лесинг alias Лудвиг Шлезингер. Од главне капетаније су одмах детективи отишли у Шлезингеров стан у хотелу Бристолу па су га отпратили на полицију. На главној капетанији је детективски поглавица Коломан *Кречањи* преслушао варалицу, који је испричавао, да је живео и у Немачкој и у Берлину уређивао лист па се онда одселио у Америку и настанио се у Филаделфији. У први мах је био радник па је за тим стекао апотекарску диплому. Бавио се и књижевношћу па је написао и либрето за оперу. У Филаделфији се оженио. Године 1909. се због болести свог детета одселио у Орегон и онде је постао фармер. Пре два месеца га је старији брат му, који станује у Будимпешти, позвао кући, јер им је мати болесна. Од 2. марта о. г. је у Будимпешти. У почетку је порицао, да је у Угарску дошао ради тога, да мами свет у Америку, али га је открило то, што је из Трста од паробродског друштва Аустро-Американе добио поштанском упутницом 376 круна. Кад га је полицајски саветник позвао, да то разјасни, још се измотавао, али му је на то онда показано писмо, које се нашло у његовој путној торби. То је писмо такође од Аустро-Американе а гласи овако: »Узимамо на знање Вашу намеру, да нам се нудите, да у Угарској подупирете исељавање у западне државе Северне Америке, па како нам пишете, да имате веза са американским западним железницама и са државама: Калифорнијом, Орегоном, Ајдахом, Минесотом и Уошингтоном, ми с драге воље усвајамо Вашу понуду те у том случају, ако нашим паробродима будете упућивали исељавање те будете држали популарна предавања, дајемо Вам у почетку за трошкове око штампања 800 долара месечно уз уговор с тим, да ћемо Вам, ако Ваш рад буде успешан, дати 1200 долара месечно.« То друштво је Шлезингеру писало још једно писмо, из кога се види, да је Шлезингер-Болгар саопштио Аустро-Американи, е је за своја предавања добио стару саборницу у Будимпешти и да му је гроф Алберт Апоњи обећао, да ће увод ним говором отворити његово предавање. Кад се то писмо прочитало Шлезингеру, он је на то признао, да је све истина и да је одиста из Америке у Угарску дошао ради тога, да врбује исељенике за Орегон, и да га Орегон за то плаћа. Но за тим окрене ударати у »хазафијаш« жице: кад је видео прилике у Угарској, уверио се, да се и у Угарској даје лепо живети, шта више још лепше, него у Америци. Онда се одрекао свог првашњег плана те је од Савла постао Павле. Па сад је баш напротив рад, да проповеда, да Мађари треба да остану у Угарској. Рад је да открије опасност, која прети онима, који би се иселили у западне државе Северне Америке. То — вели — треба предупредити. Полиција се наравно није много осврнула на родољубиве фразе Шлезингера-Болгара, него му је изјавила, да мора остати у затвору због бечких превара и због мамљења на исељавање. И главни келнер хотела Бристола пријавио је Шлезингера због преваре, јер је пет недеља становао у хотелу а није платио ни потуре.

Полиција је „вјечнаго воспоминанија ради" фотографисала овога јеврејскога поштењаковића и узела отиске од његових прстију. Затим је спроведен у истражни затвор.

Титанска несрећа на мору.

— Пропаст највећег брода на свету. — Судар са леденом гором. — Смрт 1550 људи. —

Цео цивилизован свет је дубоко потресен црном вешћу о једној ужасној несрећи на мору, којој је пало жртвом 1550 људских живота. На путу из Саутхемтона (у Енглеској) у Канаду потонуо је највећи брод на свету „*Титаник*" (српски би се то могло превести на „Џин") те је тиме проузроковао несрећу, која се с правом може назвати титанском несрећом, какве на мору још није било. Та грдосија од парода се је *ноћу* сударила са једном леденом гором, која је пловила. Сви путници су у то доба спавали. Огромна ледена гора је *провалила* ово највеће чудо модерне технике, које нагло поче тонути. Може се замислити, какве су се страхоте морале у тај мах одиграти на палуби на смрт рањеног дива! И катастрофа би била још већа, да на броду не беше генијалнога изуметка Марконијева: телеграфа без жица. Заповедник брода одмах стави у дејствовање Марконијев телеграф и, срећом, више парода ухватише „Титаникове" молбе за помоћ. Одмах пројурише у помоћ, али доцкан! „Титаник" већ беше на дну морском, једино је спасено 675 људи, који беху сишли у чамце за спасавање. Ове бедне људе, већином децу и женске, прихватили су пароброди »Вирџинија« и »Карпатија«.

Катастрофа се догодила у понедељак 2. (15.) априла у 10 сати 45 минута ноћу 450 морских миља јужно од предгорја Раса и 1150 миља источно од Њујорка. „Титаник" је послао у поноћ последњи безжични телеграм, који је гласио: „*Ми тонемо*". И онда је веза прекинута.

Поред магле, која је у кобном тренутку обвила »Титаника«, крива је овој грозној несрећи и *луда ушакмица* тих пловиградова: који ће за краће време превалити Атлантски Океан између Саутхемптона и источне обале Америке. Уз то стручњаци веле, да је такове грдосије тешко крманити те и зато „Титаник" није могао да избегне опасну ледену гору, која је изненадна искрсла. Можда ће то бити наук, да се застане у натицању, ко ће саградити већи брод.

О овој грозној несрећи доносимо ове појединости:

— Зашто је потонуо »Титаник« —

Лондон, 3. (16.) априла.

Према једној безжичној депеши из Њујорка претпоставља се, да је џиновски брод пуном брзином запловио у ноћ, ма да је капетан *Смис* морао знати, да је имао да прође кроз пловеће ледено поље од 75 миља дужине и исто толико ширине. Пре »Титаника« је капетан Смис заповедао такође великим паробродом »Олимпијом«, те је ову довео до судара с крстарицом »Хавке«. Ту неудаћу хтео је сада капетан Смис да поправи рекордом, *пролазећи махнитом брзином линију, којом је пловила читава флота ледених гора.*

По мишљењу стручњака »Титаник« лежи у дубини од две енглеске миље и то између Хермелинског острва и Кап-Раса. Свакако је огромни пароброд одвучен у дубину силном масом воде, која је ушла у њ, па је при том усисано у вртлог и више чамаца, на којима су спасавани људи. Са »Титаника« су изнајпре стизали јасни безжични телеграми, који после беху све замршенији, док на послетку не наступи *потпуно ћутање*, које беше увод у пропаст.

Халифакс (у Канади), 3. (16.) априла.

Телеграфиста на предгорју Раса је о реду »Титаникових« молби за помоћ, које молбе су ухваћене на 50 парода, забележио ово: 10 сати 15 минута: Са »Титаника« чујем сигнале несреће. 10 с. 25 м.: »Титаник« јавља, да се *стражњи део брода већ нагиње.* 10 с. 30 м.: Имам свезу са »Вирџинијом«, којој сам јавио, да »Титанику« треба хитне помоћи, пошто сам тачно описао положај брода. »Вирџинија« јавља, да ће одмах отпловити на место несреће.

Капетан лађе »Олимпика« јавља, да није ни слутио, да је опасност тако велика и тако блиска, јер је „Титаников" телеграфиста очигледно *највећом мирноћом* шиљао телеграме.

Ето, и та телеграфистина *мирноћа*, којој се у овакову случају човек мора дивити, обмахнула је „Олимпикова" капетана те и он, као и други, касно стигоше на место ове ужасне несреће! Али та је мирноћа данас разјашњена. Наиме, »Титаников« капетан Смис, његови официри и матрози показали су *дивно јунаштво.* Онако се нико од њих није ни спасао. *Први посао беше капетану Смису, да спасе жене и децу.* Његова дивна хладнокрвност је одиста умирила силне путнике и то је учинило, да је до последњих тренутака био ред на броду, који је тонуо.

Супрот тому једна париска вест тврди, да је од оног доба, како је „Титаник" грунуо у ледено брдо, за пуна 4½ сата, на палуби било *грозних призора.* Путници у кошуљама дојурише на кров, где настаде *убиствена борба.* Беше крај свакој присебности. Нико није зарезивао заповедникове наредбе. У дивљој јурњави свако је гледао да се дочепа спасачких чамаца. Нико никога није штедео: свако је само на себе мислио. *Богаташи су нудили милијоне за једно место у чамцу за спасавање.* Људи, који су дрхтали на леденим сантама, оданде покушаваху да се докопају чамаца.

— Срби и Хрвати путници на »Титанику«. —

На »Титанику« било је 30 Срба и Хрвата путника треће класе, дакле сиротиње. Не зна се, је ли ко од њих спасен.

— Јуначни телеграфиста. —

Лондон, 3. (16.) априла.

Телеграфиста на пароброду »Титанику«, Енглез *Филипс* из Годалминга, издржао је *до* последњег тренутка на свом месту, ма да му положај беше очајан. Непрестано је на све стране разашиљао телеграме. Не зна се, да ли се и он удавио.

— Жртве и спасени. —

Лондон, 3. (16.) априла.

»Уајт Стер Лајн« (»White Star-Line«), чија својина беше потонули пароброд, данас *службено признаје*, да је при овој катастрофи *изгубило живот* **1550** *особа*, а број *спасених* износи 868.

— Богаташи и силно благо на дну мора. —

Лондон, 3. (16.) априла.

Познати амерички милијардер пуковник *Астор*, који са више других милијардера беше „Титаников" пасажер на овом путу, *утопио се* је заједно с још многим богаташима. Провео је сав огромни товар „Титаников" и сав пртљаг путника. „Титаников" товар вредио је милијоне. Брод је носио *50.000 врећа каве*, исто тако теја, а осим тога беше на »Титанику« *дијаманата* и драгога камења у укупној вредности од преко **100 милијона** марака. Носио је несрећни брод 500 тона каучука. Американске милијардерске даме, које су биле на броду, носиле су собом *драгоцене наките*, које оне увек високо осигуравају. Једна једина од тих дама осигурала је бисер у вредности од **120.000** фуната стерлинга (1 фунта стерлинга = 25·22 Круна). Градња »Титаника« стала је *32 милијона* марака, а труп му беше осигуран на 20 милијона марака.

На жалост, изгледа, као да је при овој несрећи погинуо и чувени енглески публициста и проповедник свеопштега мира Уиљем *Стед* (Stead), јер и он је путовао на »Титанику«.

— »Титаник«, чудо технике. —

Огромни пароброд „Титаник", који је 2. (15.) о. м. потонуо у бездан, не само да је највећи, него је и најдивније удешен и најудобнији брод на свету. Он запрема 46.328 тона, дакле двапут је већи него данашње убојне морске грдосије, што се зову *дредноти* (dreadnought). Дугачак је 265 метара, висок 30 метара, а близу 28 метара широк. Док већина највећих парода има само три палубе, »Титаник« их је имао шест. Огромни размери тог брода огледаху се и у том, што на њему беше више галерија за *шетњу, парно купатило* имађаше *велик басен за пливање*, простор за *играње лопте* (»lawn tennis«), више *самосталних гостионица* и *кавана.* Брод су послуживали 900 матроза; он беше са својим великим штабом официра, чиновника и послужитеља свију врста и са својом великом режијом до данас највеће техничко светско чудо.

»Титаник« је био снабдевен свима најновијим изуметцима бродоградилачке технике, а особито су се побринули за то, да се у случају несреће одржи на води. Због тога су га саградили са два дна. Спољашњи омотач бродскога дна саграђен је од *ванредно дебелих челичних плоча*, које су заковане за *дебеле челичне греде* од огромне отпорне снаге. Цело бродско дно поделили су на делове, које затвараху врата, кроз која вода не може пробити, а која се притиском на једно дугме електричним путем могла у исто време затворити, шта више затварала су се сама од себе, чим вода пројури у дно. »Титаник« су терале парне машине са турбинама, које су снагом од 80.000 коњских снага окретале три огромна свердла те је тај морски џин могао да сече таласе океана брзином, која достиже брзину наших брзих возова. Челична крма »Титаникова« била је дужа од **25** метара и кретале су је две засебне парне машине са три цилиндра. Машине су ложене са *129 пећака* и *29 кавана.* Тежина велике котве („ленгера") ове огромне лађе била је износила *16 тона* (16.000 килограма, 1600 метарских центи!), а две мање свака по *8 тона.* За извлачење и спуштање тих грдних котава служиле су опет две засебне парне машине.

И све је то за 4½ сата послала на океанско дно једна луда ледена санта, која је порушила све велике рачуне најбољих мерника бродоградилаца!

За пут од пет дана »Титаник« је укрцао у себе ове количине хране:

Свежег меса . . .	75.000	фуната.
Свежих јаја	35.000	комада.
Живине	25.000	фуната.
Кртоле (кромпира) .	40	тона.*)
Свежег млека . . .	1.500	галона.**)
Шећера	5	тона.
Теја	1.000	фуната.
Брашна	250	буради.
Поврћа	10.000	фуната.
Минералне воде . .	12.000	боца.
Пива и вина . . .	16.000	боца.
Тањира, ножева, кашика, виљушака .	84.000	комада.

У машинским просторијама бродског трупа „Титаникова" радило је **300** људи.

На „Титанику" је било удобна *места* за **3000 људи.** Било је на њему кајита I. класе за 750, кајита II. класе за 500, кајита III. класе за 1000 путника т. ј. на њ је стајало свега 2250 путника; уз то долази особље од 800 глава, свега **3050** људи. Дакле читаво једно веће село!

— Недовољне припреме за спасавање. —

Њујорк, 3. (16.) априла.

Жестоко нападају бродарско друштво »White Star-Line«, које је сукривац у несрећи. „Титаник" је носио у округлој своти *2200* особа, а спасачких чамаца беше на њему само за 800 особа. Зато се подавили толики људи, а беше доста времена за спасавање.

— Бродоломници на леденој санти. —

Њујорк, 3. (16.) априла.

Пароброд »Карпатија«, који је дошао

*) 40.000 килограма.
**) 1 галон = 4·544 литара.

на место »Титаникове« пропасти, нашао је само један спасачки чамац са живим бродоломцима, који су се расули по једном леденом пољу, широком 21 миљу. Несрећни ти људи су читаве сате бацани овамо онамо у бури и хладноћи. Ледена маса разбила је многе спасачке чамце.

(Да би читаоци разумели, од куда је »Титаник« заишао у лед, морамо напоменути, да је капетан *Смис*, заповедник »Титаников«, задерао *сувише на север*, где у ово доба године још плови силан лед; а то је учинио зато, да скрати пут, да му *рекорд* буде што бољи! — Ур. »Бр.«)

Књижевност.

Знаменито дело Х. Сјенкјевића у српском преводу.

Г. Милорад **Јанковић**, проф. четврте гимназије у Београду и дописник „Варшавског Курира", превео је и издао **најновији роман славног пољског писца Ханрика Сјенкјевића „Кроз пустињу и прашуму"**, који је пре три месеца, кад је изишао у оригиналу, изазвао опште дивљење пољске штампе. Роман је **намењен школској омладини**, али због ванредно уметничких описа афричких пустиња и прашума радо се чита у опште. Морални значај овога дела врло је велики, тако, да му страна критика предвиђа популарност чувеног дела „Робинсон Крусе". Наша је омладина добила једно особито дело и треба да га прочита.

Цена је књизи 3.50 динара и може се добити код преводиоца и у књижарама. — Дело је украшено лепим насловним листом од г. Јована Коњарека, наставника гимназије.

Топло препоручујемо ово дело нашој омладини, а и одраслији ће наћи у овом преводу Сјенкјевићева најновијег умотвора врло лепе и поучне забаве.

НОВИЈЕ.

Беч, 4. априла. Угарски министар-председник гроф *Куен-Хедерви* био је данас у подне у аудијенцији код краља у Шенбруну, где је *предао оставку* целе угарске владе. После подне се је Куен вратио у Будимпешту. Овде се очекује за вечерас др. *Лукач*.

Цариград, 4. априла. „Сабах" јавља, да Русија и даље скупља на руско-турској граници артиљерију и муницију, ма да је прекинула искупљање војске.

ТЕЛЕГРАМИ

УРЕДНИШТВУ »БРАНИКА«.

Пад Куенове владе.

— Лукач министар-председник. —

Будимпешта, 5. априла. Пошто је краљ *примио оставку* Куенова кабинета, биће сутра позват краљу др. *Лукач*, који ће се *као наименовани министар-председник вратити* у Будимпешту. Лукач ће се ослањати на странку народног рада. Досадашњи министри остају у звању, највише ће можда др. Александар *Плос* бити на Секељево место министар правде, кнез Тасило *Фештетић* министар око краљеве особе, гроф Теодор Пејачевић пак министар за Хрватску.

Лукачев кабинет ће по свој прилици донети изборну реформу, која ће све странке задовољити (? — Ур. „Бр.") **Краљевски комисаријат у Хрватској престаће.**

Странка народног рада мисли, да ни ратни министар *Ауфенберг* не ће још дуго остати у звању.

Италијанско-турски рат.

Рим, 5. априла. Италија намерава, да сада *прошири бојиште*. Флота је готова за акцију.

Управник: Др. Мих. Полит-Десанчић.
Одговорни уредник: Јанко Перић.

Дражба на мањак.

Српска православна црквена општина у Луговету (Néramező, Krassó-Szörény vm.) расписује овим дражбу на мањак, ради спољашње и унутрашње оправке свога св. храма.

РАДЊЕ СУ СЛЕДЕЋЕ:

1. Зидарска радња . .	4858·12 К.
2. Дрводељска » . .	460·47 К.
3. Лимарско-златарска радња	3121·00 К.
4. Столарско-браварско-стакларска радња .	2017·60 К.
5. Сликарска радња . .	4010·— К.
Укупно . .	14,467·28 К.

Радња ће се у три групе издавати и то следеће;

I. група т. ј. зидарска радња 1. лицитанту	4858·12 К.
II. група т. ј. дрводељска, лимарска, златарска-столарска, браварска и стакларска радња 2. лицитанту . . .	5599·16 К.
III. група т. ј. сликарска радња 3. лицитанту.	4010·— К.
Укупно . .	14,467·28 К.

Дражба ће се одржати у недељу 22. апр. (5. маја) 1912. год. у 11 сати пре подне у школској згради у Луговету (Néramező).

Сваки лицитант мора пре лицитације положити вадијум од 5% у готовом новцу или у вредносним папирима председнику црквене општине.

Они лицитанти, који радње добију, допуниће тај вадијум на 10% као јамчевину.

Дражба је усмена.

Црквени одбор задржава себи право поједине групе радња издати коме хоће, без обзира на понуђену цену, па евентуално и нову дражбу расписати.

Трошковник и план може се видети сваки дан код председника црквене општине.

У Луговету (Néramező) 1. (14.) априла 1912. год.

Сима Томашевић,
председник.

Глигорије Белодедић,
перовођа. 519 (1-2)

Новосадско Добровољно Грађанско Ватрогасно Друштво.

ПОЗИВ

за

39 РЕДОВНУ

ГЛАВНУ СКУПШТИНУ

која ће се одржати у недељу 28. априла (п. р.) у ½3 сахата после подне у друштвеним просторијама.

Нови Сад, 8. априла (п. р.) 1912.

218 1-1 **Председништво.**

Дневни ред:

1. Читање годишњег извештаја.
2. Извештај рачунарских ревизора.
3. Поједини предлози.
4. Избор два члана за оверовљење скупштинског записника.
5. Попуњивање више упражњених места.

ПОМОДНА ГАЛАНТЕРИЈСКА И КРАТКЕ РОБЕ ТРГОВИНА

МИРКА ЛИЧАНИНА

У ПАНЧЕВУ

потребује једног млађег солидног

помоћника

који говори српски, немачки и мађарски. — Оферте са фотографијом ваља слати са ознаком плате, на горе наведену фирму.

220 1 3

РОДИТЕЉИМА У ПАЖЊУ!

Једна одлична породица у Нишу, која има одличне везе са бољим круговима у целој Србији, посредује (проводацира) под највећом дискрецијом.

Кореспонденција се упућује на шифру »ПОСРЕДОВАЊЕ 273« Nisch, Serbia. Poste restante; даља кореспонденција под пуним именом. 209 4—10

ПОЗИВ.

У смислу решења Управног Одбора Монашког Удружења од 20. марта (2. априла) 1912. год. позивају се овим сви чланови монашког сабора митрополије карловачке у седницу, која ће се држати **у четвртак дана 26. априла (9. маја)** 1912. године у **Срем. Карловцима** у 9 часова пре подне с овим дневним редом:

1.) Извештај Управног Одбора.
2.) Извештај Ревизионог Одбора.
3.) Други евентуални предлози.

221 1—1 **ПРЕДСЕДНИШТВО.**

ПРОМЕСЕ

4%

УГАРСКЕ ХИПОТЕКЕН СРЕЋКЕ
од 1884. год.

Главни згодитак . . . К	40.000·—
1 згодитак по . . . К	3.000·—
3 згодитка по . . . К	2.000·—
4000 згодитака по . . К	200·—

Жребање 15. маја 1912
Цена 4·50 К.

3% АУСТР. БОДЕНКРЕДИТ СРЕЋКЕ
од год. 1880.

Главни згодикак . . К	90.000·—
1 згодитак по . „	4.000·—
2 згодитка „ . „	2.000·—
2300 згодитака „ . „	200·—

ЖРЕБАЊЕ: 15. маја 1912. године.
Цена К 5·—

УГАРСКЕ ПРЕМИЈЕН СРЕЋКЕ
од 1870. год.

Главни згодитак . . . К	200.000·—
1 згодитак по . . К	20.000·—
1 згодитак по . . К	10.000·—
4 згодитка по . . К	2.000·—
18 згодитака по . . К	1.000·—
5475 згодитака по . . К	368·—

Жребање 15. маја 1912.
Цена 12·— К.

продаје

МЕЊАЧНИЦА
ЦЕНТРАЛНОГ КРЕДИТНОГ ЗАВОДА
деон. друштво
у Новом Саду.

*) Поштом шаљемо поруџбине само кад нам се новац унапред пошаље заједно са 35 пот. за поштарину.

ЛЕКОВИТО КУПАТИЛО

„РУСАНДА"

У МЕЛЕНЦИМА

(Торонталској županiji) — у **јужној Угарској**

Отворено је од 1. (14.) маја до 1. (14.) септембра сваке године. Специјално лечи: **Севотине хроничну реуму, Скрофулу** у свима њеним облицима и појавама. **Кожне болести**, које нису у стању биле никакове лековите масти излечити, — нарочито Psorias и Prurigo. Код женских **неуредан крвоток**, и живчане болести. Сигуран успех у лечењу **Костобоље** Caries. Necrosis-а, у коме премашује најчувенија интернационална купатила. **Са успехом** лечи **застарели Луес.** — Станови се састоје из четири модерно удешена **хотела са 74 собе, Курсалон, кафана, изврсна кухиња, добра музика, цветни парк**, са удобним клупама, — **гласовир, куглана, билиард** стоји на расположењу купалишним гостима. — Ближа извешћа и проспекте на захтев и бесплатно шаље **управа купатила „Русанде"** 205 8—

Хипотекарне зајмове

по 5½% сталних процената а на друго место интабуловане 6½%—7% посредује

Zsigmond Breitner Törökbecse

56 32—50

ГОСПОЂЕ

Најбољи лек против изостајања менструације је опробано моје средство. Чувајте се свих или јефтиних или скупих али свакако бесмислених средстава. Оно I. јакости К 6·50. II. јакости К 8·50.

Гђа Л. Н. пише: Пошљите ми молим вас кретом поште 1 боцу II. јер изврсно делује, а ја имам много познатих и т. д. Дискретно разашиље поштом. Произвођач

Лабораторијум Гутшевски
187 15—20 **у Берлину.**

(Све друго је патворина). — Једини препродавац за Аустро-Угарску:

Gerő J. у Весприму број 40.

НА ЗЕМЉУ, КУЋУ и ГРУНДОВЕ

набављам највиши зајам од првих Будимпештанских Завода без икаквих у напред трошкова.

Српско дописивање.

Vrncsity Döme Budapest
VII. Angol u. 22. 93 28

Српска Честичарска Кредитна Задруга у ликвидацији.

КОНАЧНИ ЗАКЉУЧНИ РАЧУНИ.

Дугује — **РАЧУН ГУБИТКА И ДОБИТКА** — **Потражује**

РАСХОД	К	п	ПРИХОД	К	п
Камата по штед. улози .	1651	80	Преносна камата	1702	78
Доходарине	165	18	Од текућих рачуна камата	70	46
Плате	173	—	Резервни фонд	1400	—
Порез и прирез	527	71			
Трошак: адм., пошт., осиг. и друго	138	40			
Одпис од сумњивих потраживања	85	—			
Старо Керској Штедионици д. д. по решењу главне скупштине	432	15			
	3173	24		3173	24

У **СТ. КЕРУ**, 2. марта 1912.

Гавра Манојловић с. р.
књиговођа.

Ликвидатори:

Јеврем Кобиларов с. р. председник. **Тома Ракић** с. р. **Милан Француски** с. р.
Милан Галетин с. р. **Прока Ракић** с. р.

Са главним и споредним књигама сравнили и у потпуном реду нашли.

Надзорни Одбор: 217 1—1

Пера Ракић с. р. **Шандор Ботић** с. р. председник. **Марко Ползовић** с. р.

Власник и издавалац: Деон. друштво Браник.

Парна штампарија д. д. Браника у Н. Саду.